GENERALINIO ADVOKATO
M. POIARES MADURO IŠVADA,
pateikta 2006 m. vasario 16 d. [1]

1. Ar 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeistas ir atnaujintas 1983 m. birželio 2 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2001/83 [2], tuomet, kai pensijos gavėjas gauna pensiją ne tik iš valstybės, kurioje gyvena, bet taip pat ir iš kitos valstybės narės, prieštarauja tam, kad gyvenamosios vietos valstybė į ligos draudimo įmokų, kurios turi būti mokamos dėl šios valstybės mokamų išmokų, pagrindą įtrauktų kitos valstybės narės mokamą pensiją? Toks iš esmės yra klausimas, pateiktas šioje byloje. Aš siūlau į jį atsakyti neigiamai, tokiam atsakymui vis dėlto nustatant sąlygą.

I — Pagrindinė byla

2. M. T. I. Nikula, Kemi (Suomija) gyvenanti pensininkė, 2000 m. gavo senatvės pensiją ir papildomas pensijas iš įvairių Suomijos ir Švedijos įstaigų. Apmokestinant už 2000 m., pensijos, kurias ji gavo iš Švedijos įstaigų, buvo įtrauktos į jos apmokestinamąsias pajamas. Suomijos įstaigos visų šių pajamų pagrindu nustatė jos ligos draudimo įmokos dydį.

3. M. T. I. Nikula pateikė skundą Laplandijos mokesčių peržiūros komisijai (Lapin verotuksen oikaisulautakunta), prašydama atleisti nuo dalies įmokos, apskaičiuotos

1 — Originalo kalba: portugalų.

2 — OL L 230, p. 6, pakeistas 1995 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 3096/95 (OL L 335, p. 10, toliau – reglamentas).

remiantis iš Švedijos gautomis pajamomis. Kadangi jos prašymas buvo atmestas, ji padavė apeliacinį skundą administraciniam teismui (*hallinto-oikeus*) (Suomija). Šis teismas atmetė jos apeliacinį skundą, motyvuodamas tuo, kad ieškovei taikytinas Suomijos įstatymas dėl ligos draudimo. Iš tiesų jame numatyta, kad Suomijoje gyvenantis apdraustasis turi mokėti ligos draudimo įmoką, nustatomą apmokestinimo vietos mokesčiu pagrindu, į kurią įtraukiamos pensijų, gautų iš Suomijos ir užsienio įstaigų, pajamos.

4. Šį sprendimą ieškovė šiuo metu ginčija prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme. Ji būtent remiasi procedūra dėl įsipareigojimų neįvykdymo, kurią Europos Bendrijų Komisija pradėjo prieš Suomijos Respubliką siekdama, kad būtų nustatyta, jog Suomijos Respublika, pagal kitų valstybių narių teisės aktus išmokėtas pensijas įtraukusi į draudimo įmokas, neįvykdė įsipareigojimų pagal Reglamento Nr. 1408/71 33 straipsnio 1 dalį [3].

5. Pagal šią nuostatą „valstybės narės įstaiga, atsakinga už pensijos mokėjimą, kuriai galiojančiais teisės aktais nustatyti atskaitymai iš pensijos įmokoms ligos ir motinystės išmokų draudimui, turi teisę atlikti tuos atskaitymus, apskaičiuotus pagal atitinkamus teisės aktus, iš tokios įstaigos mokamos pensijos, tiek, kiek tų išmokų išlaidas pagal 27, 28, 28 a, 29, 31 ir 32 straipsnius padengia minėtos valstybės narės įstaiga".

6. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pastebėjo šioje byloje iškilusį prieštaravimą Teisingumo Teismo sprendime *Rundgren* [4] pateiktam aiškinimui. Jis, viena vertus, priminė, kad šiame sprendime Teisingumo Teismas nurodė, jog „Reglamento Nr. 1408/71 33 straipsnio 1 dalis tik joje nurodytais atvejais suteikia teisę valstybės narės atitinkamai įstaigai daryti atskaitymus iš jos mokamos pensijos, t. y. iš faktiškai sumokėtos pensijos, tam, kad būtų padengtos būtent ligos išmokos" [5]. Tačiau, kita vertus, jis nurodo, kad byla *Rundgren* skiriasi nuo M. T. I. Nikula atvejo, nes S. Rundgren, gyvenantis Suomijoje, gaudavo pensiją tik iš Švedijos, o M. T. I. Nikula gauna pensijas iš abiejų valstybių.

3 — Byla *Komisija prieš Suomiją* (C-105/05, nagrinėjama Teisingumo Teisme). Pažymėtina, kad prieš Nyderlandų Karalystę buvo pradėta tokia pati procedūra ir dėl jos kreiptasi į Teisingumo Teismą (*Komisija prieš Nyderlandus*, C-66/05, nagrinėjama Teisingumo Teisme).

4 — 2001 m. gegužės 10 d. Sprendimas (C-389/99, Rink. p. I-3731).

5 — Minėto sprendimo *Rundgren* 49 punkto paskutinis sakinys.

7. Susidūręs su nauja situacija *Korkein hallinto-oikeus* nusprendė Teisingumo Teismui pateikti tokį prejudicinį klausimą:

„Ar reglamento <...> 33 straipsnio 1 dalis turi būti aiškintina taip, kad situacija, kai pensininkas pagal reglamento 27 straipsnį turi teisę gauti ligos ir motinystės išmokas tik iš gyvenamosios vietos įstaigos ir tos įstaigos sąskaita, ligos draudimo įmokos apskaičiuojamos tokiu būdu, kad pensininko, turinčio teisę gauti pensiją, gyvenamosios vietos valstybėje pensijos, gaunamos iš tos valstybės, ir pensijos, gaunamos iš kitos valstybės, imamos kaip pagrindas nustatant šių įmokų dydį su sąlyga, kad ligos draudimo įmokos neviršija pensijos, gaunamos iš gyvenamosios vietos valstybės, sumos, yra nesuderinama su šia nuostata?“

II — Klausimo analizė

8. Pirmiausia priminsiu nuostatos, dėl kurios pateiktas klausimas, norminį kontekstą. Būtent šiame kontekste turi būti suvokiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, kilęs dėl nuostatų, susijusių su nacionalinės teisės aktuose nustatyta apskaičiavimo tvarka. Vis dėlto ieškovė pagrindinėje byloje, Komisija, Portugalijos ir Ispanijos vyriausybės pateikė prieštaravimų tokiam prašymui priimti prejudicinį sprendimą, taip pat jis susiduria su apribojimais, kylančiais iš Bendrijos teisės principų.

A — *Kontekstas*

9. 33 straipsnis yra III dalies 1 skyriaus, susijusio su ligos ir motinystės išmokomis, skirsnyje, kuris apibrėžia pensijos gavėjų ir jų šeimos narių padėtį. Šiame skirsnyje reguliuojamas valstybių narių kompetencijos, susijusios su ligos ir motinystės išmokų, į kurias turi teisę pensijos gavėjai, mokėjimu bei su įmokų, kurias jie privalo mokėti minėtoms išmokoms padengti, atskaitymu, paskirstymas.

10. Šiuo atžvilgiu tekste išskiriami trys atvejai pagal du kriterijus – pensijos, kuri turi būti mokama, kilmę ir teisės į išmoką gyvenamosios vietos valstybėje buvimą. Reglamento 27 straipsnis nustato taisyklę, pagal kurią pensininkas, turintis teisę gauti pensiją pagal kelių valstybių narių teisės aktus ir turintis teisę į išmokas pagal valstybės, kurioje jis gyvena teisės aktus, išmokas gauna iš gyvenamosios vietos įstaigos ir tos įstaigos sąskaita, „tartum atitinkamas asmuo būtų pensininkas, kuriam pensija mokama tiktai pagal pastarosios valstybės narės teisės aktus“. Panašiu atveju, kai teisė į išmoką gyvenamosios vietos valstybėje vis dėlto nėra

įgyta, 28 straipsnis numato, kad kai teisė į pensiją yra atsiradusi pagal valstybės narės, kompetentingos pensijų klausimu, teisės aktus, pensininkas gauna išmokas natūra iš gyvenamosios vietos įstaigos, „tartum atitinkamas asmuo būtų pensininkas pagal tos valstybės, kurios teritorijoje jis gyvena, teisės aktus ir turėtų teisę į tokias išmokas"; šios išmokos padengiamos laikantis konkrečių kriterijų, numatytų 28 straipsnio 2 dalyje. Galiausiai, nukrypstant nuo 28 straipsnio, 28 a straipsnyje nustatyta speciali taisyklė. Tuomet, kai teisė į pensiją yra įgyta pensijos gavėjo gyvenamosios vietos valstybėje, nors pastaroji pensijos jam nemoka, numatyta, kad gyvenamosios vietos valstybės išmokų natūra išlaidas padengti turi kompetentinga išmokėti pensiją valstybė narė, kuri nustatoma pagal 28 straipsnio 2 dalyje numatytus kriterijus.

11. Šios, atrodo, sudėtingos taisyklės iš tiesų atitinka du paprastus principus. Pirmiausia būtina stengtis užtikrinti, kad suinteresuotiesiems asmenims, kiek tai įmanoma, būtų taikoma vienos valstybės narės socialinės apsaugos sistema taip, kad būtų išvengta taikytinų nacionalinės teisės aktų sutapimo ir dėl to galinčių kilti komplikacijų [6]. Antra, būtina, kiek tai įmanoma, įvertinti išmokų, mokamų valstybėje, kurioje suinteresuotasis asmuo vykdė veiklą, dėl kurios jis įgijo teisę į pensiją, išlaidas. Tokie *mutatis mutandis* yra nacionalinių socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims Bendrijos koordinavimo sistemos svarbiausi principai remiantis reglamento 13 straipsnio pagrindinėmis nuostatomis.

12. Reglamento 33 straipsnis yra neatsiejamas nuo šio konteksto ir šių principų. Jame reglamentuojamas teisės reikalauti įmokų, atskaitomų pensininkams mokamoms ligos ir motinystės išmokoms padengti, klausimas. Tik tai valstybei, kuri moka pensiją ir įsipareigoja padengti išmokų mokėjimą tokiam pensininkui, suteikiama teisė iš šios pensijos atlikti įmokų atskaitymus.

B — *Prašymas priimti prejudicinį sprendimą*

13. Nagrinėjamu atveju M. T. I. Nikula gauna pensijas pagal dviejų valstybių narių teisės aktus, iš kurių viena – jos gyvenamosios vietos valstybė, kuri jai taip pat suteikia teisę į išmokas. Taigi jos atvejis yra numatytas reglamento 27 straipsnyje. Pagal šią nuostatą gyvenamosios vietos įstaiga yra kompetentinga mokėti išmokas ir ji privalo jas padengti.

6 — Žr. būtent 1982 m. rugsėjo 23 d. Sprendimą *Kuijpers* (276/81, Rink. p. 3027, 10 punktas).

14. 27 straipsnio taikymo atveju iš reglamento 33 straipsnio 1 dalies išplaukia, kad gyvenamosios vietos valstybei suteikiama teisė atlikti atskaitymus iš M. T. I. Nikula įmokų. Todėl bet kuri kita valstybė narė tokių atskaitymų atlikti negali.

15. Be to, šioje nuostatoje numatyta, kad atskaitymai apskaičiuojami pagal gyvenamosios vietos valstybės „<...> teisės aktus" ir atliekami iš pensijos, kurią ji turi mokėti.

16. Kokia yra tokio prašymo priimti prejudicinį sprendimą reikšmė? Man atrodo, kad šiuo atveju reikia taikyti Teisingumo Teismo sprendime *Terhoeve*[7] nustatytą principą, pagal kurį, „kadangi nėra teisės aktų suderinimo Bendrijos lygiu, iš principo valstybės narės turi nustatyti pajamas, į kurias atsižvelgiama apskaičiuojant socialinės apsaugos įmokas". Taip yra ir tuo atveju, kai Bendrijos teisės aktai aiškiai nurodo valstybės narės, kuri yra kompetentinga ligos draudimo įmokų atskaitymų srityje, teisę[8]. Esant tokioms sąlygoms reikia pripažinti, kad tik šios valstybės teisės aktai iš principo numato įmokų apskaičiavimo tvarką. Nors niekas neįpareigoja[9], niekas ir neprieštarauja tam, kad šie teisės aktai nustatytų ligos draudimo įmokų lygį ne tik pagal pajamas, gaunamas iš gyvenamosios vietos valstybės, bet ir pagal pajamas, gaunamas iš kitų valstybių narių. Taip pat nusprendė generalinis advokatas F. G. Jacobs byloje *Movrin*[10] dėl panašios praktikos, taikomos Nyderlandų Karalystėje.

17. Vis dėlto kai kurios byloje dalyvaujančios šalys pateikė prieštaravimus tokiam sprendimui.

C — *Prieštaravimai*

18. Iš tiesų yra sprendimas, kuris iš pirmo žvilgsnio atrodo akivaizdžiai tam prieštaraujantis. Sprendime *Rundgren* Teisingumo Teismas nustatė, „kad iš Reglamento Nr. 1408/71 33 straipsnio 1 dalies nuostatų matyti, jog, priešingai nei teigia Suomijos vyriausybė, minėtas reglamentas nesuteikia teisės valstybei narei, kurios teritorijoje gyvena pensininkas, reikalauti, kad šis sumokėtų pagal jos nacionalinės teisės aktus

7 — 1999 m. sausio 26 d. Sprendimas (C-18/95, Rink. p. I-345, 51 punktas).

8 — *A contrario* buvo nustatyta, kad Bendrijos teisės nuostatos, kuri *aiškiai nenurodo valstybių narių teisės*, sąvokos „visoje Bendrijoje paprastai turi būti aiškinamos autonomiškai ir vienodai" (žr. būtent 2000 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Linster*, C-287/98, Rink. p. I-6917, 43 punktą).

9 — Taip iš tiesų yra tais atvejais, kai reglamentas įpareigoja, kad pagal nacionalinės teisės aktus apskaičiuojant socialines įmokas būtų įtrauktos pajamos, gaunamos kitoje valstybėje narėje (2005 m. gegužės 26 d. Sprendimas *Allard*, C-249/04, Rink. p. I-4535).

10 — Generalinio advokato F. G. Jacobs išvados šioje byloje 20 punktas (2000 m. liepos 6 d. Sprendimas C-73/99, Rink. p. I-5625). Pažymėtina, kad Teisingumo Teismas savo sprendime šiuo klausimu nepareiškė nuomonės.

nustatytas ligos draudimo įmokas, apskaičiuotas remiantis suinteresuotojo asmens gaunamomis pajamomis, į kurias patenka kitos valstybės mokamos pensijos“ [11]. Teismas taip pat nustatė, kad „33 straipsnio 1 dalis tik joje nurodytais atvejais suteikia teisę valstybės narės atitinkamai įstaigai daryti atskaitymus iš jos mokamos pensijos, t. y. iš faktiškai sumokėtos pensijos, tam, kad būtų padengtos būtent ligos išmokos“.

19. Komisijos manymu, Teisingumo Teismas čia laikosi bendros pozicijos, kad neleidžiama, jog į pajamas, nuo kurių skaičiuojamas ligos draudimo įmokos, būtų įtrauktos kitos valstybės narės mokamos pensijos. Tokia pati yra ir Ispanijos bei Portugalijos vyriausybių, įstojusių į bylą Teisingumo Teisme, nuomonė. Atvirkščiai, Suomijos Respublika, prie kurios prisideda Nyderlandų ir Norvegijos vyriausybės, teigia, kad kalbama apie sprendimą konkrečioje byloje, kuris negali būti pritaikytas šiai bylai. Be to, Nyderlandų vyriausybė Komisijai nurodo vieno iš jos siūlymų dėl 33 straipsnio 1 dalies pakeitimo tekstą, kuriame patikslinama, kad įmokų atskaitymas gali būti atliekamas nuo pensininkui išmokamų visų pensijų sumos [12].

20. Mano manymu, Komisijos, taip pat Ispanijos ir Portugalijos vyriausybių pateikti prieštaravimai paremti nesusipratimu. Iš tikrųjų šiame sprendime nustatyta, kad „33 straipsnio 1 dalis tik joje nurodytais atvejais suteikia teisę valstybės narės atitinkamai įstaigai daryti atskaitymus iš jos mokamos pensijos, t. y. iš faktiškai sumokėtos pensijos, tam, kad būtų padengtos būtent ligos išmokos“. Tačiau Teisingumo Teismas taip tiesiog nustato, kad įgaliojimus atlikti atskaitymus iš pensijos turi valstybė, kuri faktiškai išmoka pensiją. Valstybė, kuri *hipotetiškai* nustato teisę į pensiją, *faktiškai* pensijos nemokėdama, kaip Suomijos valstybė byloje *Rundgren*, negali remtis reglamento nuostatomis, reikalaudama socialinių įmokų mokėjimo. Šiuo atveju suinteresuotojo asmens situacija apibūdinta reglamento 28 a straipsnyje. Gyvendamas Suomijoje jis gaudavo pensiją tik iš Švedijos Karalystės, kuri tuo remdamasi prisiėmė mokamų išmokų išlaidas. Principas, pagal kurį tik valstybė,

11 — Minėto sprendimo *Rundgren* 49 punktas.

12 — Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, iš dalies keičiančio Reglamentą Nr. 1408/71 ir Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 574/72, nustatantį Reglamento Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką (KOM(2003) 468 galutinis). Vis dėlto Europos Sąjungos Taryba ir Europos Parlamentas nusprendė šio pakeitimo nepriimti 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, p. 1), kuriuo panaikintas Reglamentas Nr. 1408/71. Pripažindama „išskaičiuotų įmokų ir išmokėtų pašalpų išlaidų balanso poreikį“ Taryba mano, kad šį pakeitimą reikia įtraukti į būsimą įgyvendinimo reglamentą (Bendroji nuomonė (EB) Nr. 7/2005, priimta Tarybos 2004 m. lapkričio 15 d. (OL C 38 E, 2005, p. 21, ypač p. 34).

realiai kompetentinga pensijų srityje, turi prisiimti išmokų natūra teikimo pensininkui išlaidas, reikštų visų Suomijos Respublikos kaip gyvenamosios vietos valstybės įgaliojimų paneigimą [13].

21. Iš to matyti, kad „*Rundgren* principas" yra skirtas nustatyti įmokų, o ne jų apskaičiavimo tvarkos, srityje kompetentingą valstybę. Todėl jis visiškai nepadeda išspręsti nagrinėjamos bylos. Iš tiesų šiuo atveju bylos aplinkybės apibūdinamos ne reglamento 28a straipsnyje, o 27 straipsnyje. Suomijos valstybė faktiškai yra kompetentinga išmokėti pensiją. Todėl neginčijama, kad ši valstybė pagal 33 straipsnio 1 dalį faktiškai turi įgaliojimus atlikti įmokų atskaitymus.

22. Atskirdamos minėto sprendimo *Rundgren* 49 punkto ištrauką nuo konteksto, kuriame Teisingumo Teismas išreiškė savo nuomonę, prieštaravimus pateikusios šalys, mano nuomone, padarė aiškinimo klaidą. Jos šią sprendimo ištrauką aiškina lyg kompetentingos valstybės išmokėta pensija sudarytų vienintelį įmokų atskaitymo apskaičiavimo *pagrindą*. Tačiau sprendime *Rundgren* apskaičiavimo tvarka nėra ginčijama. Sumokėta pensija yra laikoma tik *sąlyga*, kuri suteikia teisę atlikti įmokų atskaitymus. Taigi iš to, kad 33 straipsnio 1 dalis suteikia teisę *tik* valstybės, faktiškai mokančios pensiją, įstaigai atlikti atskaitymus, negalima daryti išvados, jog šie atskaitymai gali būti atliekami remiantis *vien tik* pensijos, kurią ji turi mokėti, suma.

23. Man atrodo, kad tokį aiškinimą patvirtina kontekstas, kuriame yra išdėstyta nagrinėjama nuostata. Reglamento III dalies 1 skyriaus nuostatos, susijusios su įvairių rūšių išmokomis, iš esmės yra skirtos nustatyti valstybę, kompetentingą ligos ir motinystės išmokų kai kurių kategorijų apdraustiesiems, kuriems netaikomos II dalies nuostatos, srityje. Šiuo atžvilgiu 33 straipsnio 1 dalies tikslas yra paprasčiausiai nustatyti valstybę, kompetentingą atskaityti įmokas iš pensininkų, bet ne nustatyti šių įmokų apskaičiavimo tvarką. Todėl ši valstybė, laikydamasi Bendrijos teisės principų, turi nustatyti minėtą tvarką.

24. Be to, toks aiškinimas negali būti paneigtas aplinkybės, jog pagal Suomijos teisės aktus teisė į išmokas nepriklauso nuo atskaitytų įmokų sumos. Ispanijos ir Portugalijos vyriausybės teigia, kad esant tokioms sąlygoms Suomijos teisės aktuose nustatytas apskaičiavimo būdas reiškia reikalavimą padidinti įmokas, nors tai nelemia papildomos

13 — Minėto sprendimo *Rundgren* 47 punktas.

socialinės apsaugos. Taigi toks reikalavimas prieštarauja EB sutarties nuostatoms, susijusioms su laisvu asmenų judėjimu.

25. Toks samprotavimas yra klaidingas. Jis grindžiamas teismų praktika, susijusia su asmenų, dirbusių keliose valstybėse narėse ir apsidraudusių socialiniu draudimu valstybėje, kurioje gyvena, padėtimi. Iš tiesų sutarčiai prieštarauja kitos nei gyvenamosios vietos valstybės narės teisės aktai, reikalaujantys, kad šie asmenys mokėtų įmokas papildomai socialinės apsaugos sistemai nesuteikiant atitinkamos socialinės apsaugos [14]. Tačiau apdraustieji, vykdę veiklą keliose valstybėse, pagal Suomijos teisės aktus nepatenka į tokią padėtį. Pirma, nagrinėjamomis aplinkybėmis jie yra taikomi kaip gyvenamosios vietos valstybės teisės aktai, netaikant jokių kitų teisės aktų. Antra, juose nustatyta sistema yra taikoma visiems apdraustiesiems, gyvenantiems Suomijos teritorijoje. Taigi šie teisės aktai iš principo nenustato pareigos mokėti papildomų įnašų asmenims, pasinaudojusiems teise laisvai judėti Bendrijoje.

26. Suomijos teisės aktuose nustatyta taisyklė, kad išmokos nepriklauso nuo sumokėtų įmokų sumos, yra nacionalinės socialinės apsaugos sistemos, kurią pagal nusistovėjusią teismų praktiką valstybės narės yra kompetentingos nustatyti, organizavimo taisyklė [15]. Tai, kad nėra tikslaus ryšio tarp įmokų sumos ir mokamų išmokų kokybės bei kiekybės, yra atitinkamos valstybės ekonominės ir socialinės politikos pasirinkimas, kuris neturi reikšmės Bendrijos teisės normų atžvilgiu. Šiuo atveju svarbi tik ta aplinkybė, kad įmokų atskaitymai yra atlikti kaip kompetentingos valstybės suinteresuotajam asmeniui mokamų išmokų kompensacija.

27. Iš to neginčijamai išplaukia, kad Suomijos Respublikos pasirinktas skaičiavimo būdas suinteresuotajai gali atrodyti mažiau palankus nei kitoje valstybėje, iš kurios ji gauna savo pensijos dalį. Bet negalima teigti, kad tai yra, kaip tvirtina Ispanijos vyriausybė, akivaizdus laisvo darbuotojų judėjimo apribojimas. Reikia priminti, kad Sutartyje nenumatytas valstybių narių teisės aktų socialinės apsaugos srityje derinimas. Joje tik įtvirtinta teisės aktų koordinavimo sistema, atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktų specifinius bruožus [16]. Tokiomis sąlygomis Bendrijos teisė apdraustajam gali užtikrinti tik tai, kad persikėlimas į kitą valstybę narę socialinės apsaugos atžvilgiu būtų neutralus [17]. Dėl valstybių narių mokesčių teisės aktų skirtu-

14 — 1996 m. vasario 15 d. Sprendimas *Kemmler* (C-53/95, Rink. p. I-703) ir 2002 m. kovo 19 d. Sprendimas *Hervein ir kt.* (C-393/99 ir C-394/99, Rink. p. I-2829).

15 — Žr. būtent 2001 m. liepos 12 d. Sprendimą *Smits ir Peerboom* (C-157/99, Rink. p. I-5473, 44 punktas).

16 — Tai pažymi Reglamento Nr. 1408/71 ketvirta konstatuojamoji dalis.

17 — Žr. pagal analogiją minėto sprendimo *Hervein ir kt.*, 50 ir 51 punktus.

mų toks perkėlimas, atsižvelgiant į aplinkybes, apdraustajam gali būti daugiau ar mažiau palankus jo įmokų atžvilgiu [18]. Todėl suinteresuotoji pagal Bendrijos teisę neįgyja teisės į vienodas sąlygas visose valstybėse narėse, iš kurių ji gauna pensiją ir kurių teritorijoje ji gali būti skatinama gyventi, – sąlygas, kurios, be to, nustatytos remiantis jai palankiausiais teisės aktais.

28. Priešingas aiškinimas reikštų palankiausių sąlygų taikymą tik apdraustiesiems, kurie judėjo Bendrijoje. Tačiau tai nėra nei nacionalinių socialinės apsaugos sistemų Bendrijos koordinavimo schemos prasmė, nei jos tikslas. Tik būtina „tokiu derinimu <...> Bendrijoje garantuoti vienodą požiūrį pagal skirtingus nacionalinės teisės aktus darbuotojams, gyvenantiems valstybėse narėse, ir jų išlaikytiniams bei maitintojo netekusiems asmenims, kurie buvo jų išlaikomi“ [19].

29. Be to, sunkiai suprantama, kaip Suomijos teisės aktų taikymas galėtų būti kilęs, kaip įvardija Portugalijos vyriausybė, iš „teisės aktų *quasi* suderinimo“. Iš tiesų Švedijos įstaigų mokamos pensijos įtraukiamos į atskaitomų įmokų apskaičiavimo pagrindą. Bet jos čia yra laikomos suinteresuotosios, gyvenančios ir apdraustos Suomijoje, pajamomis. Švedijos pensijų ar įmokų sistemai tokios nuostatos neturi jokios įtakos.

30. Nesant derinimo valstybės narės iš principo gali laisvai nustatyti apdraustojo įmokų apskaičiavimo tvarką, kad būtų padengtos pensininkams mokamos ligos išmokos. Vis dėlto ši laisvė nėra neribota.

D — *Apribojimai*

31. Iš tiesų neginčijama, kad naudodamosi savo įgaliojimais socialinės apsaugos srityje valstybės narės turi laikytis Bendrijos teisės, ypač reglamento ir Sutarties nuostatų, susijusių su asmenų judėjimo laisve [20].

32. Iš esmės šios nuostatos yra papildomos. Sprendime [21] nuspręsta, kad reglamento 33 straipsnis susijęs su reglamento tikslu – prisidėti prie kuo platesnės darbuotojų laisvės judėti Bendrijoje sukūrimo. Šiame sprendime Teisingumo Teismas nustatė, kad

18 — Žr. pagal analogiją 2000 m. liepos 12 d. Sprendimą *Schempp* (C-403/03, Rink. p. I-6421, 45 punktas).

19 — Numatyta reglamento penktoje konstatuojamoje dalyje.

20 — Žr. būtent 2000 m. lapkričio 23 d. Sprendimą *Elsen* (C-135/99, Rink. p. I-10409, 33 punktas).

21 — 1991 m. vasario 21 d. Sprendimas (C-140/88, Rink. p. I-387, 13 punktas).

„normos, įtvirtintos reglamento 33 straipsnyje <...>, yra bendresnio principo, jog iš pensininko negalima reikalauti mokėti privalomojo draudimo įmokų tam, kad būtų padengtos kitos valstybės narės įstaigos mokamos išmokos dėl to, kad jis gyvena valstybės narės teritorijoje, pritaikymas“ [22]. Tuo siekiama išvengti, kad suinteresuotajam asmeniui būtų taikomos įmokos, atskaitomos valstybės, kuri neprisiima jam mokamų išmokų išlaidų. Šis sprendimas įtvirtina ryšį, kuris turi egzistuoti tarp pareigos mokėti išmokas ir kompetencijos atskaityti įmokas.

33. Vis dėlto tiesa, kad šis ryšys gali būti nutrauktas tuomet, kai, kaip ir nagrinėjamu atveju, pensijos gavėjas ligos draudimo įmokomis veiklos metais buvo apmokestintas kitoje nei jo gyvenamosios vietos valstybėje. Iš tiesų panašu, kad Švedijos Karalystėje galioja sistema, kurioje įmokos, skirtos pensininkams mokamoms ligos išmokoms, yra surenkamos iš jų per jų veiklos metus. Tokiu atveju Suomijos Respublikai pripažintų įgaliojimų laisvai nustatyti įmokų apskaičiavimo tvarką įgyvendinimas sukelia pavojų sukurti *dvigubą įmokų mokėjimą*. Iš tiesų perkeldamas savo gyvenamąją vietą iš valstybės narės, kurioje jis jau sumokėjo įmokas, į kitą valstybę narę, kompetentingą atlikti įmokų atskaitymus iš visų pensijų, į kurias jis turi teisę, pilietis, vykdęs veiklą keliose valstybėse narėse, už tas pačias išmokas gali būti apmokestintas dvigubai.

34. Taip būtų būtent tuo atveju, jei nacionalinės teisės aktais, neatsižvelgiant į ypatingą pensininkų, kurie pakeitė gyvenamąją vietą savo veiklos metais, padėtį, jiems būtų nustatyta pareiga mokėti ligos draudimo įmokas į įmokų pagrindą įtraukiant kitos valstybės narės, kurioje tuo remiantis jau buvo atlikti atskaitymai, sumokėtą pensiją.

35. Tokia pasekmė, kai valstybių narių piliečiai, vykdę veiklą keliose valstybėse narėse, yra blogesnėje padėtyje nei piliečiai, visą laiką gyvenę atitinkamoje valstybėje, prieštarauja vienu metu ir reglamento 33 straipsnio nuostatai, ir Sutarties nuostatoms, susijusioms su laisvu asmenų judėjimu.

36. Taigi aš manau, kad Bendrijos teisė įpareigoja kompetentingos išmokų srityje valstybės narės, kuri nusprendžia įmokų atskaitymus apskaičiuoti remiantis visomis

22 — Minėto sprendimo *Noij* 14 punktas.

pensininko pajamomis, įstaigas atliekant šį apskaičiavimą atsižvelgti į pensininko jau sumokėtas įmokas kitoje valstybėje narėje [23].

37. Tokiu atveju apdraustasis turi savo gyvenamosios vietos valstybės įstaigai pateikti įrodymus, kad kitoje valstybė narėje įmokos tikrai sumokėtos.

38. Neginčytina, kad ši pareiga atsižvelgti į anksčiau sumokėtas įmokas, vadovaujantis kitoje valstybei narei būdinga tvarka, gyvenamosios vietos valstybėje gali sukelti tam tikrų praktinių ir administracinių sunkumų. Tačiau iš principo yra neginčijama, kad praktinio ar administracinio pobūdžio motyvai negali pateisinti valstybės narės padaryto Bendrijos teisės normų pažeidimo [24]. Todėl, nors reglamento 33 straipsnyje iš esmės laikomasi kompetentingų valstybių narių autonomijos nustatant įmokų apskaičiavimo tvarką, konkrečiu atveju galima reikalauti iš atitinkamos valstybės narės, kad ji nustatytų teisingą sistemą, kurioje atsižvelgiama į kitoje valstybėje narėje jau sumokėtas įmokas. Ypač būtina užtikrinti, kad šia sistema nebūtų pažeidžiamos pripažintos valstybių narių piliečių, pasinaudojusių savo laisve judėti Bendrijoje, teisės padarant taip, kad atsižvelgti į tokias įmokas būtų neįmanoma ar ypač sudėtinga.

39. Pagaliau lieka priminti apribojimą, kurį nustatė Suomijos Respublika ir kuris aiškiai išreikštas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausime. Suomijos Respublika mano, kad jei apskaičiuojant apdraustojo mokamas įmokas, įtraukiamos iš kitos valstybės narės gaunamos pensijos, turi būti taikoma sąlyga, kad atskaitomos įmokos neviršytų jos mokamos pensijos sumos.

40. Atrodo, kad toks apribojimas išplaukia iš paties reglamento formuluotės. Reglamento 33 straipsnis numato, kad atskaitymai atliekami nuo *pensijos, kurią moka valstybė*, kompetentinga mokėti išmokas. Todėl būtų sudėtinga sutikti, kad atliekami atskaitymai galėtų viršyti mokamos pensijos sumą. Nors ir pagrįstas, toks aiškinimas vis dėlto gali pažeisti valstybės, kompetentingos mokėti išmokas, pusiausvyrą. Pastaroji iš tiesų gali būti laikoma priversta pagal reglamentą teikti išmokas natūra, lyg suinteresuotasis asmuo būtų pensininkas vien tik pagal šios valstybės narės teisės aktus, neturint galimybės atskaityti įmokų iš visų pajamų tuomet, kai pagal taikomą apskaičiavimo būdą jos viršija mokamos pensijos sumą. Toks apribojimas leistų kai kuriais atvejais susidaryti situacijai, kai apdraustieji, gaunantys iš kompetentingos valstybės tik nedidelę savo pensijų dalį, įgytų nepagrįstą pranašumą [25].

23 — Žr. pagal analogiją 2000 m. birželio 15 d. Sprendimą *Sehrer* (C-302/98, Rink. p. I-4585).

24 — Minėtas sprendimas *Terhoeve*, 45 punktas.

25 — Nyderlandų vyriausybė savo rašytinėse pastabose pateikė situacijos pavyzdį, kai taikant šioje byloje nagrinėtą sistemą iš Suomijos gaunama pensija sudarytų tik 5 % visų pensininko gautų pajamų, o 95 % jo pajamų būtų gaunamos iš kitos valstybės narės.

41. Tokia situacija yra neabejotinai liūdna. Vis dėlto, kadangi 33 straipsnis šia prasme yra aiškus, tik Bendrijos įstatymų leidėjas turi nuspręsti, ar reikia taisyti situaciją.

III — Išvada

42. Remdamasis ankstesniais samprotavimais, manau, kad į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą reikia atsakyti taip:

„1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1983 m. birželio 2 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2001/83, pakeistu 1995 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 3096/95, 33 straipsnio 1 dalis nedraudžia, kad į pensijos, kurią pagal reglamento 27 straipsnį moka už išmokų mokėjimą atsakinga valstybė narė, ligos draudimo įmokų pagrindą būtų įtrauktos kitos valstybės narės mokamos pensijos su sąlyga, kad ji, atlikdama apskaičiavimą, atsižvelgs į tai, jog įmokos jau galėjo būti atskaitytos pastarojoje valstybėje narėje."